

Rigsdagstidende.

1850.

Forhandlingerne paa Landstinget. № 164.

53de Møde.

Løverdagen den 27de April.

(Forts.)

Nyholm (fortsat): Nu er det blevet sagt, at det er vanskeligt at faae en almindelig Priis paa een Tønde Hartkorn i hele Landet. Det indrømmer jeg fuldkomment. Men jeg troer paa ingen mulig Maade, at det er vanskeligt at faae et Minimum for een Tønde Hartkorn paa et enkelt Gods, ja paa de største Grevskaber i Landet, som kan passe i det Hele taget, naar man ikke holder sig specielt til hver enkelt Tønde Hartkorn. Det er Noget, man har seet overalt, at man kan beregne, hvad en Tønde Hartkorn kan koste i de forskjellige Egne af Landet, og man har ikke siden Erfaring herfor. Jeg troer endvidere, — og det er det, jeg i Særdeleshed lægger Vægt paa, — at det er en god Side ved dette Endringsforslag, hvorved det udmærker sig fremfor Udvalgets Forslag, at der efter det ikke alene skal tages Hensyn til, hvad denne Oversigt over Godsets Indtægter fremviser, men at der tillige skal tages Hensyn til Salgspriserne. Det, troer jeg, er et aldeles nødvendigt Moment, naar det Hele skal lede til noget Nyttigt; thi, dersom der kun tages Hensyn til, hvad Fæstegodsset qua Fæstegods udbragte, og der derfra skal fradrages 20 pCt., saa vil det for den mindre samvittighedsfulde Stamhuusbesidder være saaledet at forurette, og Forurettelsen vil tillige kunne blive saa stor, at jeg paa ingen Maade kan give mit Samtykke dertil. Endelig har man med Hensyn til, at Forslaget indeholder, at der skal tages Hensyn til de sidste 3 Aars Regnskaber, meent, at Udvalgets Forslag, som gik ud paa 20 Aar, var bedre, idet man har troet, at 3 Aar var et altfor kort Tidsrum. For mig stiller det sig saaledes, at 20 Aar er for langt et Tidsrum. Jeg troer, at 3 Aar nærmer sig

mere til det Sande, nærmer sig mere til Nutiden, og derfor er langt mere tiltalende end 20 Aar. Det vil ogsaa være vanskeligt paa mange Godser at skaffe tilveie, hvad Indfæstningerne af saa lang en Række som 20 Aar have udgjort. Indfæstningerne findes i Regelen, saavidt mig bekendt, ikke i Jordebøgerne. Der findes kun, hvad Godset har udbragt i Landgilde, i Penge osv.; men om Indfæstningerne aflægges vedkommende Forvalter et ganske andet aarligt Regnskab, som ikke kan være i de Vedkommendes Hænder. Det meget ærede Medlem, som talte sidst, har trostet sig med, at man ikke turde stille § 2 fra §§ 1 og 3, og at saaledes Ministeriet intet Samtykke vilde meddele, førend Manglerne ere afhjulpne i Oversigten, og at Besidderen skulde gjøre Rede for hele Kjøbesummen. Det er sandt, men det forekommer mig, at saaledes som § 2 er affattet, staar der med klare Ord, at, naar han godt gør, at, naar Kjøbesummen er lig de Indtægter, som Godset indbringer, efter 20 Aars Gjennemsnit, capitaliserede til 4 pCt., er Justitsministeren, saavidt jeg kan skjønne, ikke alene bemyndiget, men forpligtet til at approbere Salget, (Ja) og det kan jeg ikke troe er tilraadeligt. At man ikke skal lægge for stærke Bånd i Veien for Selveiendoms Fremme, det holder jeg mig fuldkommen overbevist om, men jeg troer ogsaa, at, om man gik ind paa noget Lignende som det, jeg har antydet, vilde man dog ikke lægge for stærke Bånd derpaa, men tværtimod fremme Selveiendom, idet det maastee vilde afværge, at meget af det fideicommissariske Gods gik over i Speculanterens Hænder, hvorved Selveiendom idetmindste i en lang Række af Aar vilde blive forhindret, og hvorved ogsaa det billige Hensyn man i vore Dage synes at ville gjøre gjeldende med Hensyn til Fæstebønderne vilde forsvinde, da det ingenlunde vil være i disse Speculanterens Interesse at sørge derfor.